

ПРЕШКОЛСКА УСТАНОВА „СУНЦОКРЕТИ“ ВЛАДИМИРЦИ

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА

ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ " СУНЦОКРЕТИ "
ВЛАДИМИРЦИ

Владимирци, септембар 2022. Годин

На основу члана . 56 Закона о основама система образовања и васпитања (" Сл. Гласник РС " бр. број 88/2017 и 27/2018-др.закони, 10/2019 и 6/2020.) утврђена је обавеза да Установа до Предшколски програм рада.

На основу члана 119 Закона о основама система образовања и васпитања (" Сл. Гласник РС " бр. број 88/2017 и 27/2018-др.закони, 10/2019 и 6/2020.) и члана 24. Статута Предшколске установе „Сунцокрети“ Управни одбор Предшколске установе „Сунцокрети“ Владимирци на седници одржаној 1 .9.2022.год., донео је

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА

Предшколски програм рада урађен је према препоруци надлежног Минисатарства (уз обавезно одговарајуће табеларне приказе).

За израду Предшколског програма рада П.У.“Сунцокрети“ Владимирци задужене су:

1. Зорица Милошевић- директор,
2. Валентина Ђекић-педагог,
3. Тим за Стручно усавршавање
4. Тим за самовредновање
5. Тим за заштиту деце од насиља
6. Тим за развојно планирање
7. Тим за инклузивно васпитање и образовање
8. Тим за уређење web страница и организацију дечјих активности на нивоу Установе
9. Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
10. Тим за праћење и организовање активности у оквиру Еко програма
11. Актив васпитача и медицинска сестра

САДРЖАЈ

1. УВОД – ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА И ДЕЛАТНОСТ УСТАНОВЕ

- 1.1. Кратка оцена стања и ниво развијености делатности
- 1.2. Полазне основе програмирања

2. МАТЕРИЈАЛНО – ТЕХНИЧКИ И ПРОСТОРНИ УСЛОВИ РАДА УСТАНОВЕ

- 2.1. Објекти
 - 2.1.1. Наменски изграђени објекти за боравак деце
 - 2.1.2. Преглед других прилагођених простора за рад са децом
 - 2.1.3. Објекти за одмор и рекреацију
 - 2.1.4. Стање опремљености и план унапређења опремљености
 - 2.1.5. План улагања
- 2.2. Кадровски услови рада

3. ОРГАНИЗАЦИЈА ВАСПИТНО – ОБРАЗОВНОГ РАДА УСТАНОВЕ

- 3.1. Бројно стање деце и васпитних група
 - Васпитне групе без ППП
 - Васпитне групе Припремног предшколског програма
 - Издвојена одељења у којима се реализује ППП
- 3.2. Облици рада са децом
- 3.3. Ритам рада установе
- 3.4. Организација рада у околностима претње од COVID-19 инфекције у којима није могуће предвидети ток рада за време епидемиолошке ситуације
- 3.5. Подела задужења запослених у оквиру 40-часовне радне недеље

4. ПРОГРАМИ РАДА

- Програм васпитно – образовног рада

5. ПЛАН САРАДЊЕ СА РОДИТЕЉИМА

6. ПЛАН САРАДЊЕ СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

7. ПЛАН АКТИВНОСТИ ИЗ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА

8. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН УСТАНОВЕ

9. МАРКЕТИНГ

10. ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈА РАДА УСТАНОВЕ

11. ПРИЛОЗИ УЗ ПЛАН РАДА

12. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА И ЗАКЉУЧЦИ УПРАВНОГ ОДБОРА

1. УВОД

Предшколска установа „Сунцокрети“ Владимирци, у складу са законом, врши:

- делатност предшколског васпитања и образовања деце предшколског узраста од 12 месеци до поласка у основну школу

- делатност којом се обезбеђује исхрана, нега, превентивно - здравствена и социјална заштита деце предшколског узраста.

Предшколским програмом се дефинише пракса предшколске установе којом се стварају услови за реализацију квалитетног програма васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста. Предшколски програм садржи опште податке о Установи и њеном окружењу, врсте и трајање програма неге и васпитно-образовног рада и других облика рада и услуга, облике сарадње са породицом и локалном заједницом, начине остваривања принципа, циљева и образовања, као и начине праћења и самовредновања рада.

Предшколским програмом разрађују се и начини развијања индивидуализованог приступа у остваривању васпитно-образовног рада, ради пружања додатне подршке деци, посебно деци са сметњама у развоју, деци из социо-економских или из других разлога угрожених средина у васпитној групи, уз уважавање развојних, образовних, здравствених и социо-културних потреба деце.

1.1.Полазне основе програмирања

Полазне основе за израду Предшколског програма рада Установе су:

- Закон о основама система образовања и васпита (" Сл. Гласник РС " бр. 88/2017 и 27/2018-др.закони, 10/2019 и 6/2020.), члан 62.

- Закон о предшколском васпитању и образовању ("Сл. Гласник РС" бр.18/2010 и 101/2017,95/2018-др.закон,10/2019 и 6/2020.)

- Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања (Број 110-00-612/2018-04 од 30. августа 2018. Године)

- Статут Установе, 2022..год

- Развојни план из 2019.год.

- Резултати самовредновања

- Резултата екстерног вредновања

- План унапређења квалитета рада установе на основу спољашњег вредновања

- Стандарди услова за остваривање посебних програма у области предшколског васпитања и образовања

- Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника

- Правилник о вредновању квалитета рада установа

- Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника

- Правилник о критеријумима за утврђивање мањег односно већег броја деце од броја који се уписује у васпитну групу

2. ПОРТРЕТ УСТАНОВЕ

2.1. Кратка оцена стања и ниво развијености делатности

Предшколска установа "Сунцокрети" налази се у Владимирцима ,у улици Светог Саве 74. Званично је отворена 01.10.1979.год. по одлуци Општинске самоуправне интересне заједнице и уз велику помоћ Републичке заједнице дечије заштите. Званични мејл Установе:centarpuvlad@mts.rs, veb stranica www.suncokreti.rs, fejbuk stranica < suncokreti vrtic

У новембру 1982.год. Установа се проширује и отвара се још један објекат у насељу Дебрц.

Од 01.04.1990.год. почиње са радом и јаслени простор у Владимирцима а Установа прераста у Установу за предшколско васпитање и образовање деце "Сунцокрети".

Од школске 2010/2011.године Установа обавља делатност под називом Предшколска Установа „Сунцокрети“ Владимирци.

Решењем Министарства просвете 443/13.10.2015. установа је верификована.

Фондација Новак Ђоковић и СО Владимирци омогућили су изградњу објекта у Јаловику који од 2016. године ради под називом вртић „Лоптица“.

У Децембру (15.12.2017.) отворили смо нов простор у Прову за боравак деце и реализацију васпитно образовног рада. Захваљујући наставници Вери Швабић која је у пензији уступила нам је школски стан који смо уз помоћ донатора и општине адаптирали и прилагодили га за боравак деце. У том простору раде две групе и то припремна предшколска и једна мешовита за децу узраста од 3-5,5 година.

Од септембра 2021. Установа је богатија за још један велелепни објекат. Објекат је у истом дворишту где и седиште Установе. Реконструисан је захваљујући средствима Општине Владимирци и Фондације Новак Ђоковић. У објекту су две васпитне групе, а сва деца из Установе имају могућност коришћења мултифункционалне просторије (опремљена ИТК опремом, бином за представе и фискултурним справама).

Радне 2022/2023.године Установа ће свој програм реализовала у наменски грађеним објектима и просторима прилагођеним за рад. Наменски грађени објекти за децу представљају опредељујући фактор у обухвату деце- корисника услуга за све облике рада у Предшколским установама

Површине објеката затвореног типа износе око 1500 м² , а површине отвореног типа, односно дворишта 4700 м² .

2.2. Локално окружење

Општина Владимирци су једна од осам општина [Мачванског округа](#), која се налази у плодном и питомом делу северозападне Србије, простире се на 338км² у 30 насељених места. По попису из 2011. године живи 18.350 становника, а од тог броја највећи број становника бави се пољопривредом. На територији општине ради једна јавна предшколска установа.

Анализирајући тренутну ситуацију дошли смо до података да је предшколским образовањем на територији општине обухваћено : ППП- 100%, деца узраста од 1-3 године 22%, деца од 3-5,5 година 42%.

Од образовних установа на територији општине су две основне и једна средња школа са ученичким домом.

Установе са којима Предшколска установа има тесну сарадњу су ; библиотека, црвени крст, дом здравља, центар за социјални рад са којима имају и заједничке Пројекте („Инклузивно предшколско образовање ЕЦЕЦ и „Разиграно родитељство“)

3. МАТЕРИЈАЛНО – ТЕХНИЧКИ И ПРОСТОРНИ УСЛОВИ РАДА У УСТАНОВИ

3.1. ОБЈЕКТИ

3.1.1. Наменски изграђени објекти за боравак деце

Из табеле број 1. може се сагледати све укупан простор у Установи тј. у објектима у Владимирцима, Дебрцу, Јаловику и Прову, а он изгледа овако:

Табела бр.1.

Ред. број	НАЗИВ ОБЈЕКТА	Капацитет		површина објекта	Површина дворишта	адреса
		Бр.груп	Бр. деце			
1.	Вртић Владимирци	2	55	337 м ²	0.35 ха	Владимирци Светог Саве 74
2.	Јаслице Владимирци	3	50	319 м ²	0.07ха	Владимирци Светог Саве 74
3.	Вртић Дебrc	3	70	337 м ²	0.15 ха	Дебrc
4.	Вртић“Лоптица“ Јаловик	2	30	74 м ²	0.10 ха	Јаловик
5.	Вртић Прово	2	30	65м ²	0.02 ха	Прово
6.	Вртић Владимирци „мала школа“	2	50	400м ²		Владимирци Светог Саве 74
УКУПНО:		14	285	1532	0.70ха	0.70 а

Објекти у саставу установе располажу одговарајућим простором и стандардном опремом за живот и рад деце. Побољшавање услова рада, обнављање и допуна основне опреме, као и средства за васпитно-образовни рад, представљају стални задатак Установе.

3.1.2. Преглед других (прилагођених) простора за рад са децом

Табела бр.2. Прилагођени простори

Ред. бр.	НАЗИВ МЗ И ПРОСТОРА	КАПАЦИТЕТ	КОРИСНА ПОВРШИНА	ПОВРШИНА ДВОРИШТА
1.	БЕЛОТИЋ- нас.стан	25	50 м ²	0.40а
2.	СКУПЉЕН- школа	25	30м ²	0.40 а
3.	КРНИЋ – школа	25	30м ²	0.25 а
4.	МАТИЈЕВАЦ – школа	25	30м ²	0.25а
5.	КАОНА – школа	15	15м ²	0.25 а
6.	ЗВЕЗД – школа	30	30м ²	0.35 а
7.	БЕЉИН– школа	20	30м ²	0.35 а
8.	ДРАГОЈЕВАЦ – школа	20	25м ²	0.40 а
9.	ПЕЛИНОВИЋ- школа	30	35м ²	0.20 а
СВЕГА:		315+	405м ² +	3.60а+

У назначеним табеларним приказима под 1.и 2. исказани су одговарајући подаци којима се могу поуздано сагледати могућности за успешан рад установе.

Из датих табеларних података виде се: наменски и прилагођено грађени објекти по врсти, капацитету – броју група, броју деце, броју места за рад, у једној смени, површина објеката, површина дворишног простора и адреса .

3.1.3. Објекти за одмор и рекреацију

Установа не располаже својим објектима за одмор и рекреацију деце, али ће за те потребе према израженом интересу родитеља и деце користити објекте туристичких организација

3.1.4. Стање опремљености и план унапређења опремљености

Ниво опремљености радног простора је на задовољавајућем нивоу. Свака радна соба има опрему у складу са развојним и образовним потребама деце. Установа и оснивач улажу велики напор да се на солидном нивоу одржавају објекти и опрема. У већини група на сеоском подручју битно су унапређени услови рада, нарочито у хигијенско-здравственом погледу.

3.2. КАДРОВСКИ УСЛОВИ РАДА

У Установи тренутно ради 48 радника . Број и структура запослених је у складу са Правилником о ближим условима за почетак рада и обављање делатности у установама за децу и Правилником о систематизацији радних места. Два радника су на породилском одсуству. У току године ангажовати ће се радници по уговору привремено повремених послова.

Табела бр.3. Преглед запослених по објектима

Место рада	Директор	Педагог	Васпитач	Мед. сестра	Админ. Финанс.	Кувар	Вешерка	Домар	Спремачица	СВЕГА
Владимирици	1	1	12	1	2	3	1	1	2	24
Дебrc			6			1			1	8
Угрупама ван седишта			14							14
УКУПНО	1	1	32	1	2	4	1	1	3	46

Табела бр.4. Приказ запослених по проценту уопслености, школској спреми и радном искуству

Назив радног места	Број запослених		Школска спрема				Радно искуство у годинама				Св.
	100%	75%	всс	вшс	ссс	нкв	1-10	11-20	21-30	31-40	
Директор	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Стручни сарадник	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Васпитач	32		18	14		-	9	18	4	1	31
Мед.сестра-васп.	1	-	-	-	1	-		1			1
Шеф рачуноводс.	1	-	1		-	-	-	1	-	-	1
Благајник	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
Домар	1	-	-	-	1	-	1		-	-	1
Вешерка	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
Кувар	4	-	-	2	1	1	3		1	-	4
Спремачица	3	-	-	-	-	3	2	1		-	3
Укупно:	46		21	16	4	5	15	23	5	2	46

Табела бр.5 Квалификациона структура васпитно –образовног особља

Назив радног места	Број зап.	Стручна спрема				Без лиценце
		ССС IV	ВШС VI	ВСС VII		
				1.степен	2. степен	
Директор	1				1	-
Стр. Сарадник	1				1	-
Васпитач у вртићу	18		5	3	8	
Васпитач у ППП	13	-	9	1	5	
Медицинска сестра-васпитач	1	1	-	-	-	
УКУПНО	34	1	14	5	15	

4. ОРГАНИЗАЦИЈА ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА У УСТАНОВИ

4.1. Бројно стање деце и васпитних група

Табела бр.6 *Васпитне групе без ППП*

	Узраст од –до године					укупно
	Мешовита 2,5-5,5	1-2,5	2,5-3,5	3,5-4,5	4,5-5,5	
Број деце	40	14	35	50	65	204
Број група	2	1	2	2	3	10
Број васпитача	4	2	4	4	6	22

Табела бр.7. *Васпитне групе припремног предшколског програма*

Припремно предшколски програм у трајању од 4 сата дневно (четворчасовни програм)			
У седишту установе		Ван седишта установе	
Број група	Број деце	Број група	Број деце
1	17	12	70
Припремни предшколски програм у целодневном боравку			
У седишту установе		Ван седишта установе	
Број група	Број деце	Број група	Број деце
1	30	1	6

Табела бр.8. *Издвојена одељења у којима се реализује ППП*

Назив издвојеног одељења	Број група	Број деце
Дебрц	2	13
Бељин	1	5
Крнић	1	6
Звезд	1	5
Јаловик	1	5
Прово	1	11
Драгојевац	1	5
Каона	1	5
Пејиновић	1	5
Меховине	1	5
Скупљен	1	5
Матијевац	1	7
Укупно:	13	76

4.2. Облици рада са децом

Установа организује целодневни програм боравака у десет васпитних група, сваког радног дана .

Целодневни боравак намењен је деци узраста од 6 месеци до 7 година старости, и биће организован у пет наменских објеката, два у Владимирцима , један у Дебрцу, један у Јаловику и прилагођеном простору у Прову.

У Јаловику и Прову поред припремног предшколског програма, целодневног програма биће и организован и програм у трајању од четири сата за децу од три до пет година.

Припремни предшколски програм организован је у трајању од четири часа дневно, у оквиру школске године.

4.3. Ритам рада Установе

Радно време Установе је 11 часова и исто почиње у 6, 00 а завршава се у 17,00 часова. Рад се одвија у једној смени.

Табела. Бр. 9. *Начин рада установе*

Вртићи	1. смена	6,00 до 17,00 час.
ППП	1. смена	7,30 до 11,30 час. 8,00 до 12,00 час.

Прово и Јаловик	1.смена	7,30 до 16,00 час.
-----------------	---------	--------------------

Заједничке службе раде у времену од 8 до 15

У летњим месецима ради вртић у Владимирцима, све групе и једна група у Дебрцу . На основу заинтересованости родитеља раде и објекти у Јаловику и Прову. Зависно од радног времена привреде и потреба родитеља, Установа може утврдити нов распоред радног времена радника, по посебној одлуци директора, уколико се искаже потреба за променом.

Табела бр. 10. Облици и ритам рада Установе

Редни бр.	ОБЈЕКАТ	О Б Л И Ц И Р А Д А								
		Целодневни		Целодневни		Целодневна мешовита и четворомешовита		Четворочасовни		време
		1 – 3		3 – 7	Бр. Деце	Бр. Груп. Деце	Бр.	Бр. Груп. Деце	Бр.	
1.	Владимирци	2.	34	3	80	-----	-----	1	19	6-17ч.
2.	Дебрц	1	15	1	25	1		1		6-17ч
3.	Прово	-----	-----			1	20	1		7 ³⁰ -14 ³⁰ ч
4.	Јаловик	-----	-----	-----	-----	1	20	1		7 ³⁰ -11 ³⁰
5.	Крнић	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч.
6.	Каона	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч.
7.	Бељин	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
8.	Драгојевац	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
9.	Пејиновић	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
10.	Звезд- Белотић	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
12.	Скупљен	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
14.	Меховине	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
15.	Матијевац	-----	-----	-----	-----	-----	-----	1		8-12ч
У К У П Н О:		3	49	4	105	3	40	14	95	-----

За време боравка деце у вртићу организују се активности различитог карактера: усмерене активности, слободне активности, игра, боравак на ваздуху, доручак, ручак, ужина, поподневни одмор. Све активности које се планирају и реализују зависе од конкретних услова и потреба васпитне групе и вртића и чине режим дана.

У задовољењу различитих потреба живота и рада у Установи организоване су следеће активности:

- активности исхране : -доручак од 8 до 8,30
- доручак за предшколце од 9 до 9,30
- ужина од 11 до 11,30
- ручак од 13,30 до 14,30 часова

У периоду када деца нису заузета активностима исхране и поподневног одмора организују се активности које задовољавају различите развојне потребе деце: усмерене активности, слободне активности, боравак на отвореном простору, културно хигијенске, радне активности, а све су оне одређене Правилником о општим основама предшколског програма.

4.4. Језик на коме се остварује васпитно-образовни рад

У складу са **чл.5. Закона о основама система образовања и васпитања**, васпитно-образовни рад у Установи остварује се на српском језику и ћириличком писму. За припаднике националне мањине васпитно-образовни рад може да се изводи и двојезично на језику и писму националне мањине и на српском језику, а у складу са посебним законом.

Уколико се образовање стиче на језику националне мањине, страном језику или двојезично, учење српског језика је обавезно.

МИСИЈА

Установа која се бави васпитањем и образовањем
Негује различите програмске оријентације
Брине о исхрани, нези, социјалној и здравственој
заштити
Подстиче развој детета, васпитача – особља,
развија свест о правима и одговорностима
Негује међусобно уважавање и разумевање

ВИЗИЈА

Отворен вртић где ће деца, родитељи и запослени задовољити своје
потребе за учењем и развојем.
Вртић у коме се негује индивидуалност, самопоуздање, различитост,
толеранција
Установа у којој се промовишу интереси детета

5. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕАЛНОГ ПРОГРАМА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе и не може бити унапред писани документ, већ је израњајући и гради се кроз заједничко учешће свих учесника. Обликује се културом вртића, породице и локалне заједнице, структуром вртића (организациона структура: организација простора и времена, структура запослених, начин структурисања група, број деце у групи, број одраслих према броју деце), и ширег друштвеног контекста као и планским и промишљеним деловањем васпитача, заснованим на концепцији Основа програма предшколског васпитања и образовања - **ГОДИНЕ УЗЛЕТА**.

Континуирано се ради на разумевању Основа програма предшколског васпитања и образовања у коме је дефинисана концепција на којој треба да се развија реалан програм и операционализује примена те концепције. Ради се и на уочавању разлика и разумевању односа између програмског документа и непосредног програма васпитно-образовног рада.

5.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења

Непосредни васпитно-образовни програм се гради у реалном контексту васпитне групе, кроз заједничко учешће деце и одраслих као аутентичних људских односа и заједништва у ситуацијама, догађајима и активностима које за њих имају смисла. Програм је процес заједничког учења деце и одраслих кроз који одрасли и деца заједнички конструишу знања и разумевања себе и света, а не као примена програма на децу, према унапред испланираним заједничким активностима и издвојеним садржајима подучавања. Дете доживљава свет кроз односе које успоставља и развија. Ти односи су сложена мрежа повезивања и повратних веза и утицаја кроз акције и интеракције самог детета, социјалне средине и физичког окружења. Ситуације учења израњају из свакодневне упитаности детета која проистиче из односа тренутног чињења детета. Оно увек отвара питања која су њему смислена а програм се заснива на трагању за одговорима на постављена дечја питања. Програм је зато израњајући и није написан унапред већ се гради кроз свакодневне активности и односе.

Циљеви усмерени на дете-подршка добробити

Полазећи од добробити као капацитета успешног персоналног и интерперсоналног функционисања, испољавања и култивисања људских потенцијала за развој и напредак, непосредан васпитно-образовни програм је усмерен ка подстицању добробити детета. У програму добробит сагледавамо кроз три димензије:

- Персоналну (бити добро и функционисати успешно)
- Делатну (спој когнитивног и вољног- умети и штети)
- Социјалну (припадатаи, прихватати и учествовати).

Све димензије добробити су међусобно повезане, преклапајуће и узајамно условљене. Зато реалан програм у вртићима поштује холистичку природу развоја детета, целовитост процеса неге, васпитања и образовања и интегрисаност учења детета предшколског узраста. Дете мора да буде у вртићу оно што треба да буде када одрасте (кроз оно што јесте оно бива). За дете је добробит у реалном програму:

- **осећати** се добро и остварено, бити задовољан и срећан али не срећа у холистичком смислу задовољења својих потреба, већ срећа као испољавање суштинских људских потенцијала као што су самосталност, саморегулација, самопоштовање и усклађеност са другима, припадност уважавање и подржавање;
- **бити** укључен у вртићку заједницу кроз разноврсне заједничке активности, саслушан/уважен, окружен изазовима, прихваћен у својој јединствености, бити пријатељ и друг и физички активан;
- **моћи** да истражује свет око себе (да машта, посматра, пита), да се изражава на различите начине, да користи различите симболичке системе, да користи различите медије и материјале,

да бира и преузима иницијативу, да испробава и спознаје своје снаге и могућности, да опслужује себе и да доприноси вртићкој заједници и средини.

- **Умети** да доноси одлуке, да управља својим емоцијама, да одложи своје жеље и прихвата жеље и очекивања других, да успешно комуницира и сарађује, да брине о себе, другима и окружењу и да учи и воли учење.

Подржавање добробити детета кроз актуелан реалан програм (кроз оно што се дешава у вртићу) ми истовремено пројектујемо циљеве за будућност постављајући темеље за целоживотно функционисање и учење и континуирано утичемо на формирање социјалне и емоционалне компетентности детета. Кроз васпитно-образовни програм развијају се и кључне образовне компетенције (комуникација на матерњем језику, комуникација на другим језицима, математичке, техничке, друштвене и грађанске, предузетничке компетенције и културолошка свест и изражавање) али оне нису постављене као посебно дефинисани краткорочни циљеви већ се оне остварују кроз смислене, игровне и истраживачке дечје активности.

Остваривање циљева кроз односе

Васпитно-образовни рад са децом је процес подршке и оживљавања добробити на нивоу реалног програма. За дете је програм оно што оно доживљава и чини само или са другима и да се то манифестује кроз односе које успоставља, у које ступа и које развија са другима и према свету. Односи и делање (чињење) су покретач („пропелер“) дечјег учења и развоја и њихове добробити. Јединствени програмски концепт је у основи рада свих узрастних група, организованих кроз различите облике васпитно-образовног рада у целодневним, полудневним и кратким облицима рада.

Установа настоји да кроз обезбеђење социјалног и физичког окружења омогући деци:

- **Сигурност** (социјална и физичка сигурност у трагању за изазовима, предвидљивост, заштићеност од физичких и психичких повређивања).

- **Континуитет** (у односима са значајним блиским одраслима, континуитет пажње васпитача, усклађеност односа у различитим окружењима, повезивање са претходним искуствима).

- **Учешће** (деца су активно укључена у свему што се око њих дешава, имају право на избор и утицања на догађања и ситуације).

Васпитачи као стратегије креирања васпитно-образовног рада са децом баве се димензијама квалитета односа и од њих зависе, како претходно наведене тако и следеће димензије квалитета односа:

- **Одржавање баланса** (баланс између активности које иницира васпитач и активности које развијају деца самостално, баланс у начинима учешћа васпитача у свим активностима, баланс познатог и непознатог, сигурног и несигурног, баланс између рањивости детета и потребе за његовом самосталношћу)

- **Укљученост кроз усклађивање, блискост, осетљивост и персонализованост** (истинско бављење дететом и учешће у активностима са децом-осетљивост за дететове потребе и капацитете, као и подешеност детету).

- **Уважавање** (процес изградње узајамног односа поштовања и разумевања кроз посматрање и слушање деце, спремност да се учи од деце).

Остваривање циљева кроз делање

Деца уче сопственим чињењем и учешћем у заједничким активностима са вршњацима и одраслима (делање). Од пуне посвећености детета одређеној активности зависи и квалитет учења. Делање се заснива на интегрисаном приступу учења тј. кроз јединство доживљаја и оног што раде, кроз јединство својих мисли, осећања и онога што практично испробавају у конкретној ситуацији. Интегрисано учење је процес повезан смислом који у учењу налази дете, насупрот учењу кроз издвојене појединачне садржаје и активности. Омогућити деци да уче интегрисано за васпитача значи омогућити деци да стичу богата и разнолика искуства и да уче кроз односе са васпитачима и одраслима. То се остварује кроз обезбеђење средине за учење у вртићу, која је инспиративна и провокативна деци за истраживање и кроз обезбеђивање учешће деце у трагању за одговорима који за њих имају смисла кроз заједничке активности са

вршњацима и одраслима у вртићу као и у локалном окружењу. На тај начин учење постаје смислено деци, деца воле да уче и виде сврху у учењу.

Делање (учешће, чињење деце) у вртићу обухвата:

1. Животно-практичне активности где деца учествују у свакодневним животним ситуацијама које су део животног контекста деце као што су рутине (устаљене активности деце-обедовање, одмор, одржавање хигијене, рекреативни боравак напољу, сређивање простора), ритуали (при доласку и одласку, празнични ритуали, добродошлице новим члановима и сл.) и аутентични догађаји у вртићу и ван њега (принове или други догађаји из породице, неговање биљака, неговање љубимаца, шетње, дружење са децом других узраста, акције и догађања у локалној заједници).

Улога васпитача у овим активностима је:

- да планирају време и подршку за међусобно дружење и дељење проживљених искустава деце и одраслих;
- омогућавају деци да деле информације о себи, својим породицама и љубимцима;
- подстичу децу да представљају своја искуства у практичним животним ситуацијама из социјалног контекста из кога долазе;
- обезбеђују деци да свакодневно бораве на отвореном и да се баве различитим активностима у природном окружењу;
- омогућавају деци да учешћем у догађајима у локалној заједници истражују улоге и односе и себе доживљавају као део те заједнице.

2. Игра као слободно изабрано, саморегулисано учење у коме се деца добро осећају. Кроз игру деци ће се пружити могућност договарања и усклађивања са другима, преиспитивања и изграђивања етичких вредности, истраживања различитих идентитета, употребу понуђених предмета на различите стваралачке начине, откривања различитих начина симболизовања и уживања и радовања. Кроз игру деца уче да преговарају, да се договарају и усклађују са другима, да доносе одлуке, решавају проблеме, превазилазе препреке, упознају и користе симболе и тестирају границе својих моћи. Игра је основ развијања и испољавања свих димензија добробити детета (персоналне, делатне и социјалне). Игра је важна и она није подређена другим активностима већ се она стално подржава.

Игра се одвија као:

- **Отворена игра** где деца према сопственој иницијативи граде игровни план и сама дефинишу правила у игри. У отвореној игри васпитачи ће:

- континуирано обезбеђивати погодне материјале који ће увек бити доступни деци;
- континуирано реорганизовати простор који ће бити подстицајан за игру;
- помагати деци да после игре сачувају продукте и материјале како би се користили у другим активностима;
- обезбеђивати деци довољно времена за игру;
- посматрати игру и настојати да разумеју контекст игре, прате реакције и идеје деце и бележе их.

- **Проширена игра** је игра деце у коју се укључују васпитачи, у потпуности деле поље интересовања са децом и својим учешћем односно својим аутентичним искуством обогаћују игру кроз заједничко играње са децом. У проширеној игри васпитачи могу да:

- улазе у одређену улогу којом подржавају започету игру;
- именују радње, предмете и поступке који су део игре;
- нуде богат репертоар невербалних знакова за децу која још не говоре (мимика, гест, покрет, додир, пантомима..);
- предлажу алтернативне нове улоге за децу којима се наставља игра;
- помажу другој деци да се укључе у игру;
- записују/документују сценарио игре.

- **Вођена игра** је игра у којој васпитачи иницирају, учествују и усмеравају игру, при чему се договарају са децом и пазе да не наруше игровни образац (добровољност, имагинацију, изазов, експериментисање, креативност и динамичност). У вођеној игри васпитачи ће да:

- подстичу адекватно коришћење опреме и средстава;
- показују покрете у игри;
- показују (демонстрирају) игре са правилима;
- нуде концепт игре, правила и начин груписања;
- воде дијалог са децом у игри

3. Планиране ситуације учења су ситуације које покрећу деца са намером да нешто истраже, открију или представе. Деца се ту циљано баве оним што их посебно интересује у оквиру тема/пројеката које су подстакнуте неким њиховим доживљајем или искуством и ту своју почетну иницијативу удружују у заједнички фокус пажње и заједничко учење. Такав приступ омогућава деци различите начине истраживања, укључивање деце кроз различите начине учешћа, различите начине интеракције међу децом и интеракције са одраслима и материјалним ресурсима из непосредног окружења.

Улога васпитача у тим ситуацијама је да препознаје иницијативе деце, бележи њихове исказе у циљу развијања програма (тема/пројеката), организује ситуације које ће артикулисати покренути проблематику кроз уношење провокација и употребу неструктурираног и полуструктурираног материјала, омогућава деци да се баве оним што за њих има смисла (обезбеђује различите изворе учења, организује посете институцијама и природним местима за учење, обезбеђује доласке стручњака из ЛЗ, подстиче децу да говоре и тумаче своје мисли..) и подстиче различите начине изражавања (визуелно изражавање, грађење у простору, покрет и плес, изражавање гласом-певање, звук, музика, причање, драматизација).

Стратегије и принципи развијања реалног програма

У развијању програма усмереног на подршку добробити детета, васпитачи се руководе стратегијама које се заснивају на принципима који проистичу из концепције Основа програма и изнетим поставкама о односима, делању и контексту вртића. У креирању васпитно-образовног рада полази се од следећих принципа:

- **Принцип усмерености на односе** - у развијању програма, фокус васпитача је на стварању подржавајућег социјалног и физичког окружења којим се обезбеђује сигурност, континуитет, учешће деце и укљученост васпитача и којим се негују односи уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

- **Принцип животности** - у развијању програма, фокус васпитача је на развијању заједништва деце и одраслих, вршњачке заједнице и повезивању са породицом и локалном заједницом, стварањем прилика за заједничко учење. Заједничко учење се остварује кроз активности које су смислене јер проистичу из искустава, аутентичних интересовања и односа, потреба и иницијатива, проблема и питања, догађаја и збивања у групи и заједници.

- **Принцип интегрисаности** - у развијању програма, фокус васпитача је на стварању прилика за учење као интегрисаног искуства детета кроз оно што чини (делање) и доживљава (односи), а не према унапред испланираним појединачним активностима на основу аспекта развоја или образовних области и издвојеним садржајима подучавања.

- **Принцип аутентичности** - у развијању програма, фокус васпитача је на препознавању и уважавању интегритета, различитости и посебности сваког детета, развојних, културних, социјалних и других специфичности деце и њихових породица, као и јаким странама и потенцијалима сваког детета, посебно узимајући у обзир потребе за подршком деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих друштвених група. Овај принцип подразумева индивидуализовани приступ сваком детету уз истовремену подршку укључивању сваког детета у вршњачку заједницу и заједничке активности.

- **Принцип ангажованости** - у развијању програма, фокус васпитача је на ситуацијама и активностима којима се подржава: учење детета кроз властиту активност; ангажованост детета; иницијатива и избор деце; различити начини бављења појединим питањима, проблемима и садржајима; стваралачка прерада искуства и креативно изражавање властитих идеја, доживљаја, мишљења и сазнања. Овај принцип подразумева укљученост васпитача и заједничко учешће са децом, а не директно подучавање.

- **Принцип партнерства** - у развијању програма, фокус је на уважавању перспективе деце и породице (њихових мишљења, идеја, иницијативе, одлука) и на различитим начинима укључивања породице и повезивања са локалном заједницом.

На наведеним принципима васпитачи развијају програм кроз следеће стратегије:

- *планирање,*
- *заједничко развијање програма и*
- *праћење и вредновање кроз документовање*

5.2. Начини планирања и документовања

Васпитачи омогућавају деци да уче кроз јединство оног што доживљавају, промишљају и оног што раде.

Планирање у интегрисаном приступу учењу одвија се кроз теме/пројекте.

Теме/пројекти су продубљено истраживање тематике која је смислена и изазовна деци за истраживање. Идеја за тему/пројекат може да проистиче из свакодневних искустава које деле деца и одрасли, из игре деце, из проблематике која заокупља децу и интересује их, из уочених потреба и упитности деце и васпитача, из различитих догађаја у дечјем вртићу и у локалном окружењу.

Након откривеног одређења теме (окидача или почетне идеје за пројекат) васпитачи истражују различите изворе, проналазе идеје и промишљају чиме би се на почетку деца могла бавити и истраживати у оквиру те тематике (ослањајући се на професионална знања о узрасним карактеристикама деце и познавању деце у групи). У складу са тим васпитачи промишљају шта је потребно припремити од материјала који ће подстаћи децу да испробавају своје идеје. Теме/пројекти се не планирају унапред од почетка до краја већ само неколико корака унапред и циклично се настављају тако што: - планирају опремање простора различитим средствима и материјалима који су провокативни и инспиративни деци за истраживање у оквиру теме/пројекта (уметнички предмети, различити штампани материјали, справе, апарати, различити структурирани и неструктурирани материјали...); - на основу идеје за неку активност, планирају начине организовања те активности који је у складу са принципима развијања програма; - на основу садржаја који приистичу и везани су за тему / пројекат, васпитачи планирају организацију активности и начине свог учешћа у активности (начине подупирања, моделовања, проширивања). Учешће васпитача није у преношењу готових знања које деца треба да усвоје већ у заједничком учешћу у истраживању тематике којом се деца баве; - планирају ресурсе који су потребни, који се могу набавити, направити или позајмити; - планирају могуће начине укључивања родитеља, деце из других група и појединаца из локалне заједнице; - планирају места у локалној заједници у којима могу да проширују искуства везана за тему/пројекат (институције, организације, отворени простори, појединци...). Теме/пројекти трају различито (од неколико дана до неколико месеци) зависно од предлога и интересовања деце, од разноликости подстицаја и идеја које уноси васпитач и други који су укључени.

Праћење обухвата:

- *праћење учења и развоја деце*
- *праћење развоја програма.*

Праћење детета није процењивање његових развојних могућности и постигнућа, него потпуније разумевање дететовог развоја и учења и на основу тога пружање сталне подршке добробити детета.

Његова функција је:

- представљање богатства и различитости дечјих идеја и начина на који деца виде и разумеју себе, свет око себе као и своје учешће у дечјем вртићу;
- да деца развијају самопоуздање, осећају се прихваћено и уважено и подстакнуто да даље истражују, када виде да се документује и показује оно што они испробавају и оно о чему размишљају;
- да пружа могућности да се кроз документоване ситуације дете враћа различитим ситуацијама учења, да их поново тумачи и слуша запажања других;

- да васпитачи прате и истражују начине на које подржавају учење деце у њихово учешће у развијању програма;
- да се остварује сарадња са породицом кроз грађење поверења, дијалог и заједничко учешће. Праћење развијања програма је континуирано грађење квалитета програма кроз:
- **критичко преиспитивање** усклађености реалног програма са концепцијом Основа програма и принципима датим у Основама;
- **рефлексивни приступ** пракси где самостално или у сарадњи са колегама преиспитујемо односе између уверења и намера наспрам праксе;
- **континуирано преиспитивање стратегија** које користимо у развијању реалног програма кроз поступке организације физичке и социјалне средине и начине учешћа деце;
- **обезбеђење континуитета у развијању програма** кроз стално повезивање дечјих искустава и сазнања касо и поступака и увида васпитача;
- **промовисање програма** и омогућавање професионалној и друштвеној заједници да се потпуније упозна са програмом вртића и тиме их подстакнемо на допринос и учешће.

Учење и развој детета се прати кроз дечји портфолио који садржи: јаке стране детета и напредовање детета, дечја перспектива ситуација/активности/догађаја, начин пружања подршке детету нарочито када су у питању деца из осетљивих група. Користе се различите скале и друге технике посматрања и праћења, различите технике консултовања са децом и продукти настали кроз консултовање (руте, туре, приче за учење..), продукти настали у игри и у оквиру теме/пројекта (цртежи, фотографије, видео и аудио записи настали у различитим ситуацијама који су детету посебно важни)

Развијање програма кроз теме/пројекте документује се кроз тематски-пројектни портфолио који садржи план развијања теме/пројекта и причу о теми/пројекту. Током развијања теме/пројекта васпитач израђује са децом почетне и процесне панове који садрже скице, позиве родитељима, исказе деце, предлоге родитеља, мапе учења, цртеже, фотографије, питања и коментаре, запажања деце и родитеља и других учесника и др.

5.3. Физичко окружење као димензија програма

Да би се реализовао овај програмски концепт обезбеђен је **флексибилан ритам рада** и **дефинисани обрасци односа** по којима Установа функционише (организациона структура простора и времена, однос броја одраслих према броју уписане деце и сл.) као и стално критичко преиспитивање праксе кроз континуирану рефлексiju и хоризонталну размену.

Физичко окружење (просторно-временска организација) на директан начин обликује положај детета и практичара у програму. Полазећи од свог **физичког** (изглед, опрема, доступност), **социјалног** (које начине учешћа омогућава, са киме када и како) и **симболичког** (шта сам ја, шта могу и шта је пожељно и очекивано) значења, простор није нешто независно од програма већ он на најдиректнији и најконкретнији начин одражава теоријско-вредносна полазишта и циљеве програма-подршка добробити детета.

Полазећи од тога, континуирано се ради на припреми физичког окружења у радним собама, холовима и ходницима и двориштима вртића како би тај простор подржавао:

- **сарадњу и позитивну међузависност** (пружа могућност деци да заједно раде и сарађују, материјали подстичу различите облике груписања)
- **уважавање посвећености и иницијативе у активностима** (деца могу да се осаме и не ометају једни друге у активностима, материјали су груписани и доступни деци, деца могу да реорганизују простор и материјале)
- **истраживање експериментисање и стваралаштво** (безбедан, прегледан, предвидљив али и динамичан и богат подстицајима који позивају на истраживање, постоји мноштво неструктурираног и полуструктурираног материјала, различити материјали који подстичу различито изражавање и користе се на различите начине, постоји много правих, реалних и аутентичних предмета који одражавају реалан живот деце, породице и васпитача, постоје материјали којима се подржава развој ране писмености-штампани материјали, плакати, мапе, шеме, графикони, календари, књиге, сликовнице);

- **различитост** (удобан и флексибилан намештај који је приступачан сваком детету, који пружају могућност да се ствари раде на различите начине и одговарају различитостима деце);
- **припадност и персонализованост** (одражава особености и живот групе, рефлектује заједничке идеје и вредности, у простору су видљиви продукти и континуитет заједничких активности);
- **телесни, сензорни и естетски осећај и зачудност** (пружа могућност за различита сензорна искуства и активности-текстура, мириси, звукови, пружа могућност за различита кретања и истраживања телом, постоје елементи природе-плодови, саднице, семенке, постоје маштовити и тајанствени простори).

Простор се структурира према просторним целинама које су дефинисане основном наменом у односу на активности и учење детета-на пример сензорна целина, целина за конструисање, за симболичку игру (породична), за осамљивање, литерарна целина... Неке од целина могу бити сталне, неке повремене, неке формиране током пројекта.

Да би се програм реализовао морају максимално **да се користе ресурси заједнице**. Заједница је непосредно окружење деце-породица, родбина, суседство, установе и институције које они посећује попут дома здравља, продавнице, играонице, библиотека, позориште за децу и сл.

Акцент ставља се на:

- коришћење отворених простора вртића, других отворених простора, простора разних институција-културе, спорта, образовања..
- посете привредним и услужним организацијама (фабрике, занатске радње, тржни центри, банке...)
- деца и васпитачи учествују у различитим дешавањима у заједници (прославе, фестивали, акције..)
- настојимо да се обезбеди финансијска подршка од локалних привредних субјеката за поједине активности (опремању и набавци потрошног и неструктурираног материјала)
- информисање локалне јавности о програму и раду у Установи (информације у виду плаката, флајера-пошта, месна заједница, дом здравља, библиотека) као и редовно информисање у локалним медијима
- сарадња са школом кроз узајамне посете, организовањем заједничких активности и акцијаи разменом информација и заједничкој припреми родитеља и деце за прелазак из вртића у школу.

5.4.Посебни и повремени програми

Установа планира и већи број посебних и различитих програма у области предшколског васпитања и образовања. Програм се финансира једним делом родитељи а једним делом Установа. Ови програми обухватитају садржаје из разних области васпитно образовног рада, са циљем развијања креативних способности код деце.Програми пружају могућности деци да се самостално и слободно изражавају, а у разним играма и активностима откривају, упознају и потврђују себе као стваралачко и креативно биће.Све видове посебних програма реализоваће васпитачи из установе.

Табела бр. 11 Посебни и повремени програми

Врсте програма	Време реализације	Место реализације	Начин финансирања
Подршка деци и породици у виду играоница за децу млађег узраста	Свакодневно по четири сата	Предшколске групе	бесплатно
Подршка деци и породици у виду продуженог боравка деце млађег школског узраста	Свакодневно	Вртић Влаимирци и Дебрц	Родитељи,
Путујући васпитач	Два до три пута недељно у трајању од два до четири сата	Предшколске групе	бесплатно
Пројекат „Сунцокрети плешу“	Свакодневно	Све васпитне групе	Родитељи и установа

„Еко-школе“	Свакодневно у оквиру редовних активности	Групе које су се пријавиле за програм	Бесплатно
Енглеско – музичка школица	Једном недељно сат времена	Старије васпитне групе	Бесплатно
„Мали спортисти“	Једном до три пута недељно сат времена	Сва заинтересована деца	Родитељ и установа
Радионице драмског изражавања	Једном до двапута недељно сат времена	Сва заинтересована деца	Родитељ и установа
Пројекат „Инклузивно предшколско образовање“	Свакодневно по четири сата	Сва заинтересована деца	МПНТР
Пројекат „Разиграно родитељство“		Родитељи и деца	УНИЦЕФ
Пројекат „ППодршка а не перфекција“	Десет недеља по један дан	родитељи	Фондација Новак Ђоковић

5.5.Организација Зимовања, летовања и излети

Зимовање, летовање и ескурзије су додатни облици васпитно образовног рада који се остварује ван Установе. Задаци ових активности су подстицање осамостаљивања деце, рекреативни и здравствени опоравак деце, упознавање са природном и друштвеном средином која није свакодневна, овладавање рекреативним вештинама (скијање, санкање) и емоционално сазревање деце.

6. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО ДЕМОКРАТСКЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ

6.1.Партнерство са породицом

Повезивање вртића са породицом је значајно у односу на чињеницу да је породица примарни и најважнији васпитач деце.

Принципи сарадње са породицом

У развијању програма усмереног на подршку добробити детета, практичари се у сарадњи са родитељима руководе стратегијама и принципима који проистичу из концепције Основа програма и изнетим поставкама о односима и контексту вртића.

Полази се од следећих принципа:

- грађења узајамног поверења и поштовања,
- отворене и сталне комуникације и дијалога,
- узајамно препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране,
- заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене.

Активности којима се развија узајамни однос поверења и подржава позваност породице на учешће

У пракси вртића која се заснива на реалном програму значајно је да и породица и вртић разумеју јединственост и целовитост, компетентност и богатство потенцијала детета и његов активитет у заједници вршњака и одраслих, посвећеност учењу.

Важно је да породице имају могућност и прилике да бирају да активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освесте своје потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције.

Активности којима се подржава повезаност породице и вртића су:

- Вртић настоји да буде место које емитује добродошлицу за породицу јасним просторно-организационим показатељима да су они добродошли и уважени (посебно уређени простори за родитеље, визуелне ознаке простора, постери добродошлице) ;
- Породица се упознаје са концепцијом програма (састанци и писане информације) ;
- Програм сарадње са породицом развија се кроз дијалог са родитељима о различитим начинима укључивања породице (чланови Савета родитеља, као волонтери, као домаћини у локалној заједници, техничка подршка, као учесници у непосредним активностима са децом) ;
- Родитељи се питају шта је за њих важно и шта би волели у односу на своју децу и себе;
- Деца се питају на који начин би желела да су родитељи укључени и да учествују у животу вртића;
- Родитељи се лично позивају на учешће у појединим активностима и имају помоћ и подршку васпитача или других родитеља за такво учешће;
- Постоје организоване социјалне активности у установи које пружају могућност дружења и развијања односа између самих породица и између родитеља и практичара (излети, шетње, културни догађаји и јавне манифестације,округли столови, трибине);
- Васпитачи свакодневно сарађују са родитељима на различитим основама;
- Родитељи се на састанцима упознају и воде дијалог са васпитачима о активностима деце и програмским активностима;
- Постоји могућност да се родитељи виде са васпитачима и разговарају о свом детету у различито време дана и различитим данима у недељи;
- Родитељи се подстичу на укључивање других чланова породице у активности у вртићу;
- Програм уважава различитост породица и пружа различите начине укључивања и прилагођавања потребама и могућностима родитеља;
- Родитељи су укључени у раду стручних тимова и у раду Управног одбора Установе;
- Укључивање породице се на различите начине документује.

Табела бр.12

Облик сарадње	Начин реализације	Садржаји	Носиоци реализације	Динамика реализ.
Узајамно информисање родитеља и васпитног особља	а)индивидуални разговори	а) проблеми везани за адаптацију, напредовање детета, понашање у групи,промене понашања, проблеми у развоју детета ..	а)васпитно особље	а)током године
	б)посете породици	б)садржаји који важе и за индивидуалне разговоре	б)васпитно особље	б)ако постоји потреба
	в)кутак за родитеље	в) недељни план ВОР-а, чланци из новина, часописа, стручне литературе везани за раст, развој и здравље деце, васпитне поступке родитеља и др, информације о актуелним догађањима у Установи, о књигама за родитеље, фотографије са заједничких активности, и сл.	в)васпитно особље	в)по потреби, а најмање једном недељно

	г)изложбе дечјих радова	г) ликовно и језичко стваралаштво деце	г) васпитно особље	г)свакодневно
	д) групне приредбе за родитеље	д) садржаји из области развоја говора, драматизације, музичко ритмичког васпитања и сл.	д) васпитачи	д) током године
	ђ)обавештења на web сајту	ђ) садржаји везани за све активности унутар Установе	ђ)чланови тима,васпитно особље, стручни сарадник и директор	ђ) током године
Едукација родитеља	а) општи родитељски састанак	а)упознавање са радом Установе, са програмом заштите деце од насиља, упознавањем са правилима понашања унутар Установе	а) стручни сарадник, директор	а) септембар
	б) групни родитељски састанаци	б) информације значајне за живот и рад групе - педагошко-психолошке теме на предлог родитеља и процене васпитача	б)васпитачи стручни сарадник	б) током године
	в) саветодавни рад са родитељима	в) проблеми везани за развој и напредовање деце, васпитни поступци, промене у понашању деце, упућивање родитеља у остваривање права из области друшт. бриге о деци и др.	в) стручни сарадник,васпитачи, директор	в) током године
	г) израда и дистрибуција информ. – едукативних листћа за родитеље	г) Социјализација навика код деце јасленог узраста -Шта је потребно да родитељи знају пре поласка детета у вртић Смисао и значај ППП-а	г) стручни сарадник	г) током године
Учешће родитеља у животу и раду вртића	а) Родитељи из групе	а) питања која су од значаја за живот и рад групе: набавка прибора и радних листића, учешће у разним манифестацијама, групна приредба,	а) васпитно особље	а) по потреби

		летовања, зимовања, излети и сл.		
	б) учешће у Савету родитеља и појединим тимовима	б) сви питања од интереса за децу вредновање рада Установе	б) директор ,савет родитеља	б) по потреби а најмање три пута у току године
	в) радионице за родитеље	в) учешће у процесу планирања активности за децу, непосредно учешће у ВО раду у групи, заједнички одлазак на излете, учешће у активностима на нивоу Установе	в) васпитно особље у сарадњи са родитељима	в) током године у складу са планом сарадње са пор. за групу

6.2.Сарадња са Општинским саветом родитеља

Сарадња са Општинским саветом родитеља реализује кроз следеће активности:

- Учешће у изради плана рада Општинског савета родитеља за сваку школску/радну годину;
- Делегирање представника родитеља из Установе у Општински савет родитеља и обезбеђивање правовременог обавештавања о састанцима и активностима општинског савета родитеља, као и подршка да се о активностима Општинског савета родитеља информише Савет родитеља ПУ;
- Информисање о програмима и активностима ПУ које су у вези са програмом рада ОСР;
- Предавања и стручна подршка на састанку савета родитеља на тему „Правилна исхрана предшколске и школске деце“ (нутрициониста установе) ;

6.3.Идентификовања препрека за учешће породице и њихово превазилажење

Сарадња са породицом и учешће породице у животу и раду вртића није увек на очекиваном нивоу зато се приступило идентификовању препрека за учешће породице у циљу превазилажења истих. Најчешће идентификоване препреке су:

- Традиционална пракса и ставови, како родитеља тако и васпитача, да су за развој и учење деце овог узраста довољне поуке стручно оспособљених васпитача а да су деца у вртићу, пре свега, да би се припремила за школу и да би родитељи за то време могли да се посвете радним обавезама и активностима у којима деца могу бити ометачи;
- Дугогодишња тардиционална пракса предшколске установе са јасно дефинисаном структуром и правилима која родитељима ограничавају време боравка у просторијама вртића (само при довођењу и одвођењу деце, за време родитељских састанака и учешћа у раду органа установе);
- Строга санитарна правила која захтевају посебне услове кретања родитеља, могућности контаката и уношења различитих полуструктурираних и неструктурираних материјала;
- Заузетост родитеља радним обавезама у време боравка деце у вртићу;
- Предрасуде родитеља о васпитачима и васпитача о родитељима због неадекватног и недовољног заједничког бављења питањима васпитања и образовања деце (заједничког дефинисања циљева, заједничког учешћа у реализацији васпитно-образовног рада, међусобног поверења и уважавања).

Полазећи од идентификованих препрека овај програм садржи и програм грађења партнерства са породицом кроз:

- Заједничко преиспитивање полазишта, претпоставки и очекивања, како васпитача од родитеља тако и родитеља од васпитача;
- Упознавање, емпатију, осетљивост и уважавање посебности у доприносу снага сваке стране;
- Заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене;

- Увођење флексибилног ритма рада и флексибилних правила (правила понашања, санитарних правила..);
- Развијање писане и електронске комуникације којом се обезбеђује благовремена узејамна информисаност и документовање активности у вртићу;
- Развијање програма којим се даје простор за учешће породице и уважавање мишљења, предлога, сугестија и коментара родитеља;
- Благовремено идентификовање препрека (на нивоу групе или вртића) за учешће породице и заједничко дефинисање различитих облика сарадње који одговарају и подржавају различите породице и могућност њиховог учешћа;
- Обезбеђење могућности за непосредну комуникацију кроз индивидуалне сусрете, групне сусрете и састанке.

6.4. Повезаност са локалном и широм заједницом

Заједница обликује услове и начине одрастања детета и праксу предшколске установе. Предшколска установа обогаћује своју праксу коришћењем ресурса локалне заједнице, а деца учешћем у заједници развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Различита окружења у локалној заједници су простори заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку.

Установа је у потпуности отворена према средини у којој живи и ради, покушава да постане иницијатор повезивања више сектора који утичу на добробит деце. Покреће сарадњу са родитељима, основним школама, вишим школама и факултетима који образују стручни кадар, локалном самоуправом, надлежним министарством, здравственим установама, установама културе, рекреативним центрима, занатским центрима и осталим друштвеним и другим институцијама које се налазе у непосредном окружењу.

Културна и јавна делатност вртића, огледа се и у учешћу деце која похађају вртић, у разним свечаностима, јавним наступима за родитеље и грађанство, изложбама дечјих радова у просторима јавних и културних институција за време пригодних манифестација које организују локални субјекти или сама Установа.

Сарадња је интезивна са институцијама као што су музеј, библиотека, Центар за културу, спортска друштва, излетишта, одмаралишта и друге институције .

Осим стручних лица, која у вртиће долазе ради стручног оспособљавања кадра, Установу посећују књижевници, музичари, забављачи, песници, аматерски и професионални глумци и други културни и јавни радници.

Када год се пружи прилика за то Установа презентује своје стваралаштво на јавним манифестацијама и смотрама (смотре дечјег музичког и драмског стваралаштва, представа за децу у припреми васпитача и др.).

Изузетно је значајна обострана сарадња са школама и факултетима за образовање васпитача (Шабац, Београд) у погледу припреме и реализације стручног усавршавања, практичне обуке будућих кадрова, истраживачких активности и низа других заједничких активности.

Одељења надлежног министарства су у сталном контакту са Установом где преко саветодавних служби добијамо сва неопходна упутства и инструкције као и помоћ у вредновању ефеката свих активности које се одвијају у вртићима.

Табела бр.13

УСТАНОВА ИЛИ ОРГАНИЗАЦИЈА	ВРСТА АКТИВНОСТИ	ОКВИРНИ ВРЕМЕНСКИ РОК	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Читалачки маратон	Октобар	Библиотекари
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Организоване посете Библиотеци свих васпитних група	Октобар - јун	Библиотекари васпитачи
Библиотека „Диша	Бесплатно	Октобар	Директор Јасмина

Атић“ Владимирци	учлањивање свих предшколаца	Дешја недеља	Којчић Библиотекари Васпитачи
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Радионице за родитеље и васпитаче у сарадњи са издавачким кућама	Јануар	Директори Јасмина Којчић и Зорица Милошевић
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Помоћ у реализацији активности вртића: Нова Година, Ускрс, Плес....	Децембар, април, јун	Директори и запослени у обе Установе
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Обележавање Светског дана децје књиге	2. април	Директор и запослени у Библиотеци
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Петровдански дани	јул	Директори Јасмина Којчић и Зорица Милошевић са свим запосленима из обе установе
Библиотека „Диша Атић“ Владимирци	Учешће деце из вртића у Јаловичкој ликовној колонији	Август	Бенадија Шујић Милан Ћосић
Дом здравља Владимирци	Недеља превенције повреда у саобраћају	Септембар	Медицинске сестре
Дом здравља Владимирци	Месец правилне исхране	Октобар	Медицинске сестре
Дом здравља Владимирци	Болести прљавих руку	Новембар	Медицинске сестре
Дом здравља Владимирци	Кретањем до здравља	Мај	Медицинске сестре
Дом здравља Владимирци	Недеља здравља уста и зуба	Трећа недеља маја	Стоматолог и стоматолошке сестре
Дом здравља Владимирци	Светски дан заштите животне средине	5. јун	Медицинске сестре
Општинска организација Црвеног крста	Недеља солидарности	Од 14.-21. Септембра	Петар Поповић Васпитачи
Општинска организација Црвеног крста	Безбедност у саобраћају	Септембар	Петар Поповић Васпитачи
Општинска организација Црвеног крста	Трка за срећније детињство	Прва субота у октобру	Активисти ЦК Петар Поповић Васпитачи
Општинска организација Црвеног крста	Светски дан здравља	Април	Активисти ЦК
Општинска организација Црвеног крста	Дан без дуванског дима	31. мај	Активисти ЦК и запослени у Установи
Општинска организација	Израда паноа сарадње	Септембар – јун	Петар Поповић Васпитачи

Црвеног крста			Тим за ВЕБ и орг. Активности у Установи
ОШ „Јован Цвијић“ Дебрц и ОШ „Жика Поповић“ Владимирци	Усклађивање спискова за наредну генерацију првака	Октобар	Стручна служба школе и васпитачи ППГ
ОШ „Јован Цвијић“ Дебрц	Помоћ у подели позива за тестирање	Мај	Стручна служба школе и васпитачи ППГ
Здравствена станица Дебрц	Посета зубара вртићу и разговор са децом	Октобар	Стоматолог и стоматолошка сестра
Здравствена станица Дебрц	Посета деце зубној ординацији и зубару на његовом радном месту	Април	Стоматолог и стоматолошка сестра
СПЦ Цркве у Владимирцима, Дебрцу и друге месне цркве на територији Општине	Прослава школске Славе Свети Сава и подела пакетића деци предшколског узраста	27. јануар	Свештеници
Медијске куће	Учешће у емисијама едукативног карактера, објављивање свих значајних дешавања у Установи	Током године	
Полицијска станица Ватрогасна јединица	Упознавање са занимањем полицајац, ватрогасац, предавање о безбедности, надзор током спровођења излета и путовања	Током године	
Општинска управа	Посета општини и упознавање са разним занимањима Учешће на манифестацијама које организује општина Прикупљање података о броју деце на територији општине	Током године	

Спортски савез општине Владимирци	Активности везане за спорт на нивоу општине	Током године	Радници савеза и васпитачи
Институције социјалне заштите	Превенција и решавање проблема породица са децом која су у стању социјалне потребе	Током године	
-Висока струковна школа за образовање васпитача	Пракса студената	Током године	

Наведени облици сарадње одвијају се уз сталну координацију са родитељима и они се истовремено упознају о томе на који начин могу допринети остваривању јединства васпитних утицаја.

6.5. Рад са породицом и децом из осетљивих група

Унапређивање инклузивног образовања има приоритет у раду Установе. Установа је формирала Тим за инклузију као вид систематске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе установе и неговању инклузивне праксе. Путем едукације васпитача, медицинских сестара васпитача, стручних сарадника, коришћењем релевантне стручне литературе и применом дигиталних технологија континуирано радимо на повећању отворености и осетљивости за инклузивност и унапређивање компетенција за планирање и реализацију васпитно-образовног рада и различитих облика додатне подршке у овој области.

Додатну подршку деци и породици Установа организује у сарадњи са партнерима на нивоу локалне заједнице као што су:

- Центар за социјални рад (приоритетан упис деце из осетљивих група, евидентирање социјално угрожених породица, заштита од насиља и злостављања, подаци о деци на породичном смештају..);
- Ромске организације (евидентирање деце из ромских заједница, укључивање деце из ромских заједница у организоване облике рада, обезбеђење материјалне и социјалне подршке деци из ромских заједница);
- Црвени крст (обезбеђење помоћи за децу социјално угрожених породица)
- Интерресорна комисија (прибављање мишљења о обезбеђењу личних пратилаца деци, одлагање поласка у школу, мишљења о образовној и здравственој подршци);
- Дом здравља (обезбеђење уверења о здравственом стању деце, вакцинационом статусу и општа здравствена заштита);
- Друге здравствене установе (Завод за јавно здравље Шабац)

Унапређење инклузивности у установи реализујемо кроз:

- Неговање инклузивне праксе путем сензибилизације и едукације запослених и родитеља и локалне заједнице;
- Унапређивање педагошке документације везане за праћење развоја детета;
- Подршка васпитачима у планирању и реализацији васпитно-образовног рада са децом којој је неопходна додатна подршка у развоју;
- Подршка родитељима деце са сметњама у развоју.

Породица као први и основни васпитач детета није непроменљива и подложна је многим кризама током раста детета које зависе од контекста: болест, развод, смрт, губитак посла, сиромаштво, низак ниво образовања, инвалидитет, алкохолизам и у том смислу свака породица може да буде осетљива. Породице често трпе и дискриминацију и социјалну искљученост. Све су то ситуације када је породици потребна подршка, посебно породици са дететом

предшколског узраста. Вртић има одговорност за доступност своје подршке и отворен је за сву децу из локалне заједнице.

Сагледавајући животну ситуацију породице, лакше идентификујемо оно што ограничава њихово учешће у предшколском васпитању и образовању, а самим тим и могућности за учење.

У том циљу вршимо:

- Редовно мапирамо и утврђујемо потребе породица за различитим начинима укључивања деце у ПВО и информишемо их о нашим програмима;
- Обилазимо насеља и упознајемо се са породицама из осетљивих група;
- Протоколом о интерсектроској сарадњи са ДЗ, ЦСР и Ромским удружењима и општинском управом, дефинисали смо међусобне начине комуникације, мапирања и пружања информација и подршке породицама из осетљивих група (Пројекат ЕЦЕЦ)
- Електронско пријављивање за упис деце у ПУ;
- ФБ страница и Сајт установе са актуелним информацијама;
- Организовање ТВ емисија која промовишу демократичност и инклузивност у пракси;
- Рад саветовалишта за родитеље током целе године;
- “Отворена врата”- време за разговоре васпитача са родитељима на иницијативу родитеља и у време када имају могућности за то;
- Рад стручне службе установе,
- Поштовање Правилника о критеријумима уписа у предшколску установу
- Градимо односе са породицом, другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом ;
- Установа остварује сарадњу кроз размену искустава са установама из округа
- Укључујемо се у активности и манифестације на различитим нивоима;
- Ослањамо се на културне специфичности нашег краја, традицију;
- Конкуришемо за различите пројекте код донатора и различитих организација;
- Кроз стручно усавршавање васпитача који у имплементацији стечених знања и вештина у свакодневном раду.

6.6. Транзиција и континуитет

Процес адаптације и процес транзиције се пажљиво планирају и систематски прате у Установи.

Транзициони периоди обухватају неколико месеци пре и након што дете пређе на следећи ниво васпитања и образовања: када дете први пут полази у предшколску установу (јасле, вртић, ППП), када прелази из јасала у вртић или долази из другог вртића (мења групу) и када полази у школу. Програм транзиције (који подразумева и период адаптације) се развијају и реализују уважавајући перспективе породице и деце, уз афирмативно подстицање партнерства и повезивање у складу са могућностима и ресурсима вртића, породице и заједнице. Обезбеђују се повољни услови за прилагођавање креирањем подстицајне средине и активности, осмишљеним и активним присуством родитеља током првих дана боравка деце у јаслицама и у вртићу, поштовањем индивидуалног ритма детета и постепеним одвајањем од родитеља. Активности за успешно прилагођавање и добробит детета, планирају се и реализују кроз узајамну сарадњу предшколске установе, породице и других система (ОШ, други вртић, ЦСР, ИРК...).

У установи се примењује програм адаптације на јасле и вртић у сарадњи са родитељима и подршка породици за сваки транзициони период. Смисао боравка деце и родитеља је у томе да прелазак детета у нову средину има ослонац у ономе што му је блиско и познато, да нову средину упозна са особом за коју је везано и коју познаје. То је период у коме се активно прилагођавају и одрасли и деца, јер се кроз узајамне интеракције креира нови контекст у коме се моделују узајамна очекивања, утврђују рутине и успостављају обрасци понашања. Због тога је овај период посебно значајан и важно је да буде добро испланиран, а истовремено врло флексибилан. Посебна пажња поклања се стварању поверења и добре сарадње са породицом, јер је то темељ квалитетних, узајамно уважавајућих односа и партнерства са породицом.

Једна од важних активности у овом периоду је и грађење идентитета групе, како би дете препознало сличности које га повезују са групом, доживело групу као своју и осетило

сигурност, блискост и припадање. Дете такође уочава различитост и препознаје себе као јединствену и непоновљиву особу, која је вредна сама по себи и значајна као појединац, а истовремено и као члан својих група (породица, вршњачка група у вртићу, итд.)

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског система као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце. Због тога овај транзициони период представља заједничку одговорност вртића, школског система и породице како би се олакшао прелазак детета у ново окружење. Циљ је обезбеђивање континуитета квалитетног физичког и социјалног контекста за развој и учење кроз холистички приступ детету, уз уважавање индивидуалних карактеристика и права сваког детета. Деца предшколског узраста и њихове породице на територији општине Владимирци током припремног предшколског програм упознају се са особеностима школског система. У години пред полазак у школу сарадња Установе и основних школа се континуирано одвија. Посете школама, праћење наставе током школског часа и заједничке приредбе предшколаца са децом школског узраста постали су неизоставни део овог транзиционог периода (посебно изражено у малим сеоским школама)

6.7. Програма неге и превентивне здравствене заштите

Превентивну здравствену заштиту у предшколској установи реализовати ће се у складу са Упутством за спровођење превентивне здравствене заштите у предшколским установама и Правилником о превентивној здравственој заштити.

Реализацијом мера и активности превентивне здравствене заштите обезбедити потребне услове за правилан психички и физички развој детета и очување и унапређење здравља детета.

За спровођење мера превентивне здравствене заштите деце у објектима предшколске установе, одговорни су сви запослени.

Носиоци планирања, спровођења и контроле превентивне здравствене заштите деце у предшколској установи су медицинска сестра на превентивној здравственој заштити и васпитачи у објектима.

Формирање здравих навика код деце основни је задатак и приоритетни садржај рада у спровођењу превентивне здравствене заштите у дечијем вртићу.

Овим активностима обухватају се одржавање личне хигијене, правилна исхрана, заштита животне средине, физичко рекреативне и друге активности које доприносе очувању и унапређењу здравља.

Спровођење превентивне здравствене заштите у предшколској установи реализоват кроз:

1. Опште мере на унапређењу и очувању здравља деце ;
2. Систематско праћење раста, развоја и раног откривања поремећаја и болести ;
3. Мере правовременог спречавања и раног откривања поремећаја и болести ;
4. Здравствено – васпитни рад;
5. Вођење документације и евиденције ;
6. Стручно усавршавање.

Опште мере на унапређењу и очувању здравља деце:

- Активност на формирању здравих навика које воде очувању и унапређењу здравља. За формирање здравих навика код деце од изузетног је значаја учешће родитељ, који су пре свих највише заинтересовани и одговорни за здравље, здраве навике и понашање свог детета. Активност на формирању здравих навика код деце спроводи се у оквиру свих радних активности за време боравка у вртић и примена одговарајућих метода, програма средстава и облика здравственог васпитног рада, адекватних за одговарајући узраст
- Од изузетне је важности да родитељи схвате да је вртић установа где бораве здрава деца. Болесном детету требају мама и тата и у том случају васпитач није довољан, потребна му је већа пажња, нега и љубав. Ризик је доводити болесно дете због њега самог али и због друге деце.
- Правилна исхрана и витаминска профилакса уз поштовање норматива и физиолошког развоја – учешће у изради јеловника за исхрану деце.

Програмски задаци превентивне - здравствене заштите деце, као и мере за очување и унапређење здравља деце, одвијају се кроз области рада :

- Контрола здравственог стања деце (на основу изгледа детета, преглед коже, видљиве слузокоже, узимање основних анеместичких података од родитеља о њиховим запажањима у погледу здравственог стања детета, сумњу на почетак болести и издвајање болесног детета. По потреби, код сумње на појаву и болест детета, обавештавамо родитеље или у специфичним ситуацијама надлежног педијатра.
- Стварање одговарајућих услова у средини где бораве деца (редовно одржавање хигијене простора, температуре просторија, осветљеност, проветреност, као и хигијене и безбедност на отвореном пеостору).
- Свакодневни здравствено – образовни радна формирању навика које воде ка очувању здравља деце (развујање културно хигијенских наука, одржавање личне хигијене деце, развијање правилног односа према исхрани, правилан ритам живљења у вртићу), евиденција родитеља
- Периодична контрола раста и развоја деце (мерење телесне тежине и висине и специјалистички преглед деце) и преглед на педикулозу. Код деце код које је уочена појава педикулозе (вашљивост), деца се издвајају из групе.

Спровођење превентивних мера континуирано делујемо у сачувању настанка и ширења инфективних болести и то :

- Свакодневном контролом општих хигијенских - епидемиолошких услова (у простору где деца бораве, централним и дистрибутивним кухињама) и увидом у здравствено стање деце.
- Родитељи су дужни да након прележане болести и излечења детета, за одсуствовање детета из вртића дуже од седам дана донесу потврду однадлежног педијатра да може да борави у колективу.
- Едукација запослених радника, а посебно радника на одржавању хигијене и радника на припреми сервирања хране.
- Едукација деце – активност на формирању здравих навика код деце спроводи се у оквиру радних активности за време боравка деце (одржавање хигијене тела, исхране) приликом одговарајућих облика, метода и средстава здравственог рада, адекватних за одговарајући узраст.

6.8. Програм исхране деце

Исхрана је процес којим се у организам, путем хране, уносе хранљиве супстанце потребне за одржавање живота, раст и развој, нормално функционисање и производњу енергије. У предшколској установи деца у просеку проводе 5-6 година живота и то је време интензивног психичког раста и развоја. Исхрана и здрав стил живота устаљују се у детињству и

постизање максималних ефеката је могуће ако се са превенцијом започне у предшколском узрасту.

Прописима којима се уређује област предшколског васпитања и образовања предвиђено је да предшколска установа обавља делатност којом се обезбеђује исхрана деце предшколског узраста.

За десеточасовни боравак деце у ПУ неопходно је обезбедити:

- 75% енергетских потреба и 90% потреба у протеинима, минералима и витаминима.
- потребе у протеинима, мастима, угљеним хидратима, витаминима и минералним материјама, у складу са нормативима,
- број дневних obroka и процентуална заступљеност у односу на укупни дневни оброк,
- потребе за појединим групама намирница које својом процентуалном заступљеношћу задовољавају захтеве норматива,
- заступљеност намирница које својим саставом и биолошком вредношћу задовољавају захтеве норматива.

Да би се обезбедиле нутритивне потребе детета неопходна је примена одговарајућих норматива.

Планирање исхране подразумева израду прехранбених потреба по једном детету, једној узрасној групи, за сваки дан једног месеца; израду јеловника који хемијским саставом задовољавају принципе правилне исхране деце јасленог и вртићевог узраста

7. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕФЛЕКСИВНЕ ПРАКСЕ

Развијање рефлексивне праксе је континуирани процес преиспитивања теоријских и властитих полазишта и сопствене праксе кроз односе сарадње, поверења и размене са колегама, породицом и децом; повезивањем са другим практичарима, истраживачима и стручњацима у покретању заједничких истраживања о питањима која су релевантна за праксу предшколске установе и која су у функцији развијања програма, у складу са концепцијом Основа програма.

Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Развој праксе у подручју непосредног рада са децом и подручју развијања програма фокусирано је на подршку добробити квалитет односа и различите ситуације заједничког учења. Процес развијања програма се одвија кроз сарадњу са стручним сарадницима и колегама кроз размену са децом и породицом.

Кључна подручја стручног усавршавања која су релевантна за развијање рефлексивне праксе

Професионално оснаживање практичара обавља се кроз акредитоване обуке, стручне скупове и путем хоризонталне размене искустава, како са другим установама тако и унутар установе кроз размену искустава између објеката, кроз активно учење у рефлексiji на седницама стручних органа и на неформалним састанцима васпитача.

Хоризонталне размене и истраживања практичара су нам основни ослонац развоја праксе и грађење односа заснованих на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. У установи се реализују различити начини планирања и остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и сопствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом.

Принципи и начини развијања заједнице учења

Нова програмска концепција истиче интегрисани приступ учењу и одрасли не нуде готова решења деци већ постају партнери који заједно са децом истражују и помажу да се истраже идеје и претпоставке које деца иницирају. Игра се стимулише и подржава као најприроднији

начин учења и стицања животних вештина. Полазећи од тога, основни задатак који се кроз међусобну рефлексију стално разматра је:

- Како да васпитачи упознају и прихвате нови образац учења и како да вртић буде сигурно и подстицајно окружење за учење и развој деце?

Да би се ти задаци остварили полазимо од принципа и начина развијања заједнице учења:

- **Доступност**- једнако право свих практичара да учествују у свим облицима стручног усавршавања и развијања стручног идентитета у Установи;

- **Демократичност**-уважавање потреба и права свих на изражавање мишљења и уважавање мишљења других, на активно учешће, одлучицање и преузимање одговорности;

- **Отвореност**-грађење односа са свима у Установи и ван ње (заједницом, институцијама-културе, здравства, социјалне заштите, родитељима, високошколским установама, практичарима из других предшколских установа, медијским кућама..) и широм друштвеном заједницом;

- **Аутентичност**-уважавање објективних околности у Установи и непосредном окружењу, грађење и неговање аутентичне културе Установе;

- **Развојност**-развијање различитих облика стручног усавршавања ну складу са потребама индивидуалног и колективног развоја практичара кроз вредновање, самовредновање уз отвореност за промене и иновације;

- **Континуитет**-стално учење и надограђивање знања о питањима од значаја за праксу васпитно-образовног рада, трендова развоја предшколског васпитања и образовања, културе и структуре деце вртића и грађења уверења и сигурности у остваривању реалног програма у складу са задатим поставкама.

Начини планирања и остваривања хоризонталног учења практичара и начини учешћа у развојним пројектима на локалном и националном нивоу

Професионални развој фокусиран је на потребу сталног учења и надограђивања одговора на питање шта значи бити добар васпитач и шта је добар програм, разумевање концепцијских поставки, кроз критичко преиспитивања колегама, из свог вртића, других вртића и установа, учешће и излагање на стручним скуповима, праћење савремене стручне литературе, сагледавање и критичко преиспитивање друштвених и културних фактора којима се обликује пракса предшколског образовања.

У оквиру пројекта „*Инклузивно предшколско васпитање и образовање*“, које реализује Министарство просвете, науке и технолошког развоја и УНИЦЕФ, наша установа је прошла разне видове обуке а предстоји јој још доста нових.

Запослени установе све више заузимају запажено место у професионалним удружењима, стручним телима и организацијама и активно доприносе стручним разменама (скупови, сусрети, научне конференције и др.). Учествујемо на релевантним стручним скуповима, за које се тимски припремају презентације рада наших вртића, ангажовањем на промовисању права детета и породице и промовисањем значаја предшколског васпитања и образовања. установа има праксу учешћа у развојним пројектима на локалном, националном нивоу (

Начини остваривања промоције ПУ у локалној заједници и заступање и промовисања предшколског васпитања и образовања и професије васпитача и стручног сарадника

Професионално и јавно деловање се реализује кроз:

- Заступање интереса деце и породице у свим питањима јавне политике, друштвеног живота и јавних делатности које се односе на децу;

- Ангажовање у локалној заједници на промовисању права детета и породице и промоцији предшколског васпитања и образовања;

- Аргументовано указивање на проблеме у пракси предшколског васпитања код оснивача и надлежног министарства и покретање акција за решавање проблема;

- Ангажовање практичара Установе у професионалним удружењима, стручним телима, комисијама и радним групама;

- Покретање и учешће у акцијама везаним за породицу;

- Промовисање предшколског васпитања и професије васпитача учешћем на стручним скуповима, у медијима, публикавањем стручних радова;
- Професионално деловање у свакодневној пракси у складу са етичким кодексом професије.

7.1. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма

Сврха вредновања програма је критичко преиспитивање усклађености праксе предшколске установе и реалног програма са концепцијом Основа програма (теоријско-вредносним полазиштима, циљевима и димензијама реалног програма).

Циљ је грађење квалитета праксе предшколске установе као заједнице учења и квалитета програма васпитно-образовног рада са децом као и афирмација предшколског програма установе у друштвеној и професионалној заједници.

Вредновање квалитета рада установа врши се кроз спољашње вредновање квалитета рада установе и самовредновање. Екстерно вредновање је реализовано у Установи 2015. године, на основу којег је израђен план за унапређивање рада Установе.

Самовредновање као реалан процес доноси ефекте кроз подстицање добре праксе, помагање запосленима да препознају сопствене вештине и стручност и омогућава заједничко учење и професионални развој. Спроводи се кроз кључне области дефинисане Правилником о стандардима квалитета рада установе. Циљ процеса и рада на овим областима самовредновања је грађење квалитетне праксе предшколске установе као заједнице учења и реалног програма васпитно-образовног рада са децом са једне стране, а са друге афирмација предшколског програма установе у друштвеној и професионалној заједници.

Да би смо обезбедили унапређење квалитета у васпитно-образовном раду (одговорност свих запослених, очекиване исходе, тимски рад и поверење родитеља и средине у Установу) континуирано се врши праћење свих активности, анализа и самовредновање путем:

- Континуираних састанка стручних актива;
- Месечних састанака Колегијума Установе;
- Консултације са просветним саветником;
- Посете другом дејим вртићима и размена искуства са њима;
- Документовањем и анализом стручног сарадника, директора (свакодневно праћење реализације активности, праћење планирања и програмирања, регистровање података и запажања и извештавање);
- Коришћење инструмената за самовредновање и вредновање рада у одговарајућим областима квалитета;
- Евалуационе листове, упитнике (анкете), скале процене које попуњавају васпитачи, родитељи, стручни сарадник;
- Увид у продукате дејих активности (деји ликовни радови и опродукти из пројеката, јавни музичко-драмски /плесни наступи, слављење и затварање пројеката са родитељима, продајне изложбе и сл.).

8. ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Годишњи извештај о васпитно - образовном раду Установе
- Годишњи извештај о реализацији Развојног плана Установе
- Годишњи извештај о самовредовању Установе.

-Применом инструмената за самовредновање и вредновање рада у одговарајућим приоритетним областима (користе се записници са Стручних актива, Педагошког колегијума и Васпитно-образовног већа, видео записи са презентација примера добре праксе и упоређења са искуствима из других средина).

-Резултати евалуација се систематизују у Годишњем извештају о реализацији васпитно-образовног рада, Годишњем извештају о самовредновању и Извештају о реализацији Развојног плана. Од инструмената се користе упитници, протоколи, графикони, анализе, прикази и др.

Директор

Зорица Милошевић

12.ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА И ЗАКЉУЧЦИ УПРАВНОГ ОДБОРА УСТАНОВЕ

Управни одбор Предшколске установе "Сунцокрети " Владимирци, није имао примедбе на ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА и на седници одржаној 13.09.2022.донео је ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ под, Број 433 од 13.9.2022.год.

Председник Управног одбора

Слађана Стојиновић

